

ประวัติศาสตร์ยุโรป

ศตวรรษที่ 15-16

บทบาทยุทธศาสตร์ในศตวรรษที่ 15

- ที่มา เดิมทีนักโรมันคาทอลิกมองความเป็นศูนย์กลางอำนาจตั้งแต่ ค.ศ. 1378-1417 เป็นสมัยแห่งการแตกแยกของศาสนจักร
- สาเหตุสำคัญของการแตกแยกของศาสนจักร มีจุดเริ่มต้นตั้งแต่ การตัดสินใจของพระสันตะปาปาเคลเมนต์ที่ 5 (Clement V) ในการย้ายการปกครองคาทอลิกจากกรุงโรม อิตาลี ไปยังอาวีญง (Avignon) ฝรั่งเศส

พระราชวังของพระสันตะปาปาที่เมืองอาวิญอง ประเทศฝรั่งเศส (ยุค Avignon Papacy)

- ในคริสต์ศตวรรษที่ 13 การเจริญเติบโตของรัฐชาติหลายรัฐชาติ จึงทำให้อำนาจของคริสตจักรอ่อนแอ พระมหากษัตริย์บางองค์มีอำนาจพอที่จะบังคับคริสตจักรให้สนับสนุนนโยบายของพวกเขา
- ใน ค.ศ. 1305 กษัตริย์ฝรั่งเศสใช้อำนาจทางการเมืองของพระองค์ให้เลือกตั้งเคลเมนต์ที่ 5 เป็นสมเด็จพระสันตะปาปา
- สองปีต่อมา สมเด็จพระสันตะปาปาได้ย้ายศูนย์กลางของคริสตจักรไปที่อเวญ
- หลังจากที่ย้ายไปอเวญ สมเด็จพระสันตะปาปาส่วนใหญ่ เป็นชาวฝรั่งเศส ชาวยุโรปชาติอื่นๆ และเจ้าหน้าที่คริสตจักรจำนวนมาก รู้สีกว่ากษัตริย์ฝรั่งเศสกำลังเข้าควบคุมสมเด็จพระสันตะปาปา
- ความกังวลนี้ส่งผลให้เกิดการต่อสู้เพื่อการควบคุมคริสตจักร

การย้ายจากอาวิญญกลับกรุงโรม

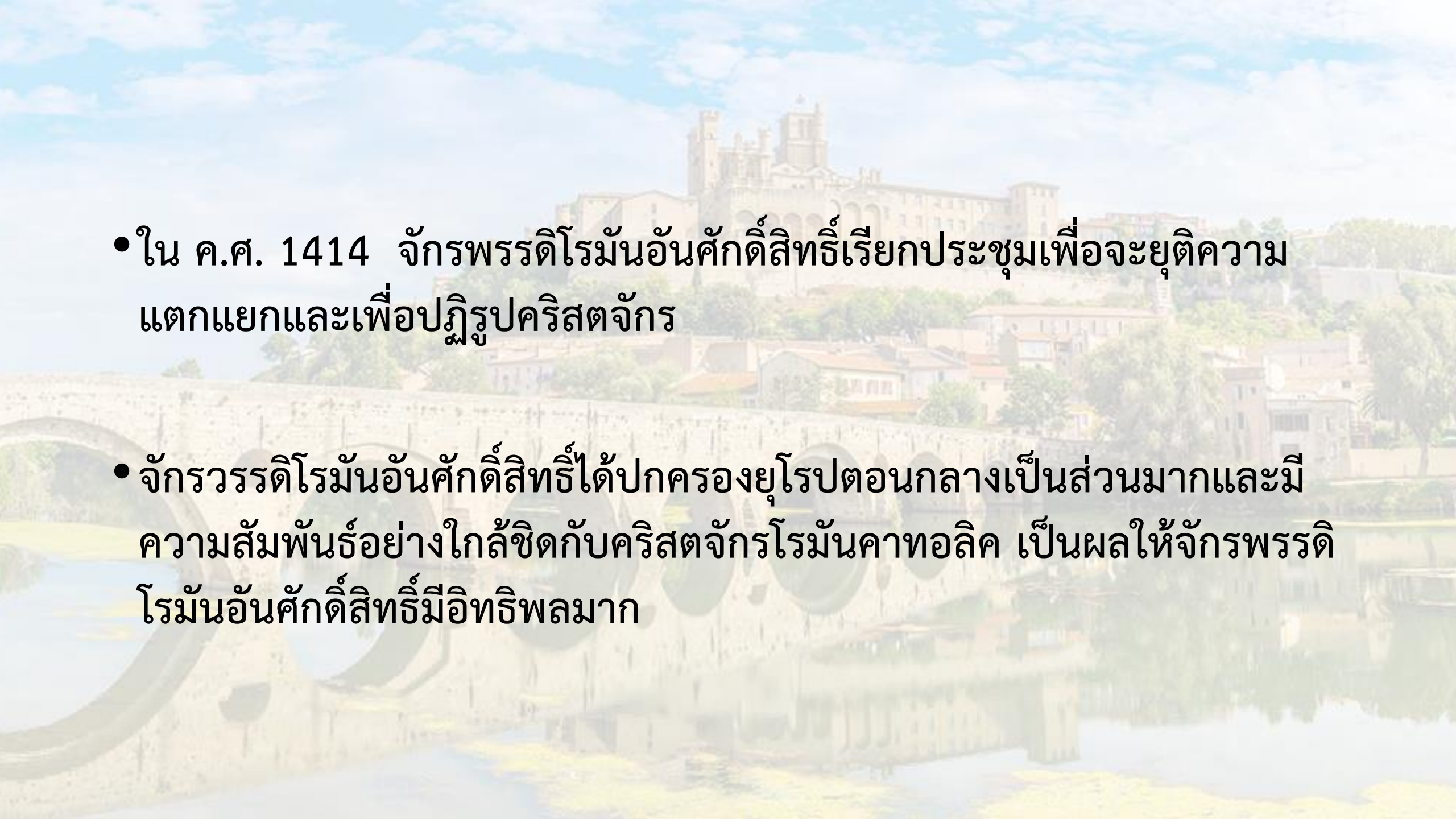
- พระสันตะปาปาเกรกอรีที่ 11 ย้ายที่พำนักจากอาวิญญไปยังกรุงโรม เมื่อ ค.ศ.1377 (เป็นการสิ้นสุดของยุคอาวิญญปาปาซี)
- ผลที่ตามมาคือเกิดการแตกแยกของศาสนจักรครั้งใหญ่ ฝรั่งเศสพยายามขยายอำนาจเหนือพระสันตะปาปา

การแตกแยกครั้งใหญ่ (Great Schism)

- คริสตจักรได้พัฒนาศูนย์กลางอำนาจขึ้นสองแห่ง คือ อาเวญงและโรม ใน ค.ศ. 1378 ทั้งสองฝ่ายแตกแยกกันและต่างเลือกสมเด็จพระสันตะปาปาของตัวเอง ความแตกแยกนี้เรียกว่า การแตกแยกครั้งใหญ่ (Great Schism หรือ Western Schism)

สมเด็จพระสันตะปาปาแต่ละองค์เรียกร้องให้เชื่อฟังคำสั่งจากผู้ที่มีศรัทธาอย่างแรงกล้า และขับไล่สาวกของสมเด็จพระสันตปาปาฝ่ายตรงข้ามให้ออกจากคริสตจักร

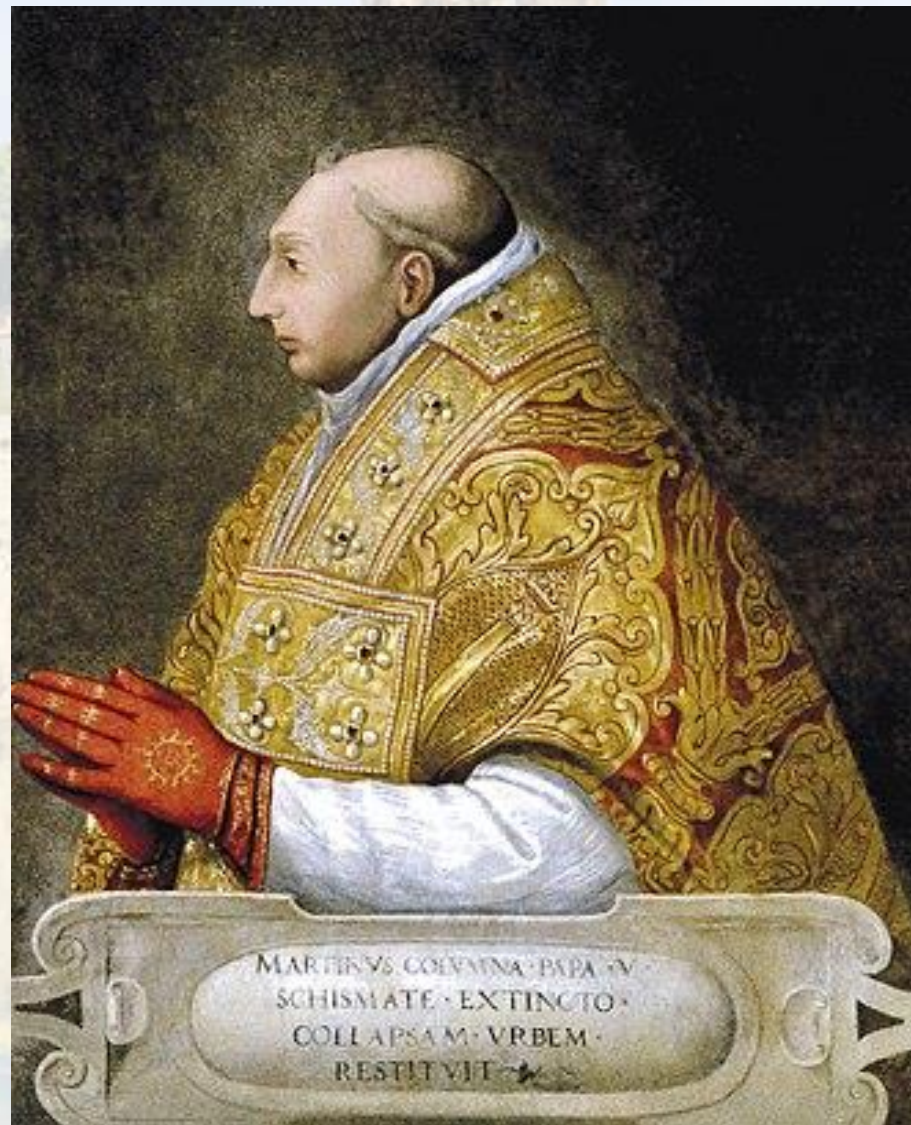
การกระทำเหล่านี้ ทำให้เกิดความสับสนและสงสัยในหมู่ชาวคริสต์และทำให้คริสตจักรอ่อนแอลง

-
- ใน ค.ศ. 1414 จักรพรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์เรียกประชุมเพื่อจะยุติความแตกแยกและเพื่อปฏิรูปคริสตจักร
 - จักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ได้ปกครองยุโรปตอนกลางเป็นส่วนมากและมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับคริสตจักรโรมันคาทอลิก เป็นผลให้จักรพรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์มีอิทธิพลมาก

การเลือกพระสันตะปาปาเพื่อแก้ไขความขัดแย้ง

- การประชุมเกิดขึ้นในประเทศเยอรมนีและประชุมตั้งแต่ ค.ศ. 1414-1418
เจ้าหน้าที่คริสตจักรได้ถอดถอนสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังเศสออก
และเชิญชวนสมเด็จพระสันตะปาปาโรมันขึ้นครองอำนาจ
- ในค.ศ.1417 ประชุมเลือกสมเด็จพระสันตะปาปามาร์ตินที่ 5(Martin V) เป็นพระสันตะปาปา
- พระองค์เริ่มรวมตัวคริสตจักรขึ้นมาใหม่ โดยให้ประจำการอยู่ในกรุงโรม

สมเด็จพระสันตะปาปามาร์ตินที่ 5(Martin V)

เกร็ดความรู้เพิ่มเติม

- เมื่อพระสันตะปาปามาร์ตินที่ 5 ตัดสินพระทัยเสด็จประทับที่กรุงโรม ในขณะนั้นสภาพในกรุงโรมทรุดโทรมมาก พระองค์จึงพักที่ฟลอเรนซ์ (อิตาลี) ประมาณ 1 ปี ก่อนจะย้ายมาที่กรุงโรม ใน ค.ศ. 1420
- มีการบูรณะโบสถ์ต่างๆ รวมทั้งเสริมสร้างรัฐในการปกครองพระสันตะปาปาให้เข้มแข็ง เพื่อป้องกันการถูกโจมตี
- ปัญหาสำคัญในเรื่องนี้อยู่ที่บรัคชีโอ ดา มอนโตนเน (Braccio da Montone) นายทหารชาวอิตาเลียนผู้ทะเยอทะยาน ซึ่งพระสันตะปาปามาร์ตินที่ 5 ทรงมอบหมายให้ดูแลรัฐเปรูเจีย (Perugia) และอุมเบรีย (Umbria) แต่กลับขยายอิทธิพลครอบครองไปยังเมืองทางตอนใต้ของอิตาลี และพ่ายแพ้ในสงครามที่อาควีลา (Battle of Aquila) ในวันที่ 2 มิถุนายน ค.ศ. 1424

บทบาทสำคัญของท่าน คือ

- ปฏิรูปศาสนจักรฝ่ายตะวันตก เรื่องการเก็บภาษีให้มีความเป็นธรรมมากขึ้น
- การเป็นสื่อกลางประนีประนอมระหว่างประเทศอังกฤษและฝรั่งเศสในสงคราม 100 ปี
- การทำสงครามครูเสดกับนักปฏิรูปศาสนาชาวโบฮีเมีย

การวิจารณ์การคอร์รับชั่นของศาสนจักร

- ในช่วงยุคกลาง คริสตจักรได้กลายเป็นสถาบันขนาดใหญ่ โดยประมาณการบางแห่ง
- คริสตจักรเป็นเจ้าของดินแดนแห่งยุโรปทั้งหมดตั้งแต่หนึ่งในห้าถึงหนึ่งในสาม
ผู้นำคริสตจักรต้องการเงินจำนวนมากมหาศาลในการดูแลสถาบันดังกล่าว
- นักวิจารณ์และนักปฏิรูปไม่พอใจต่อวิธีการบางอย่างในการหาเงินและการใช้จ่ายเงินของคริสตจักร

คริสตจักรคาทอลิกขายใบไถ่บาปให้กับผู้ศรัทธาเพื่อชดเชย
บาปใบไถ่บาปนี้พิมพ์ขึ้นใน ค.ศ. 1484

- ชาวยุโรปจำนวนมาก โดยเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่นอกประเทศอิตาลีไม่ชอบการจ่ายภาษีให้คริสตจักรในกรุงโรม พวกเขาไม่พอใจที่คริสตจักรไม่จ่ายภาษีในกรรมสิทธิ์ที่ดินอันกว้างใหญ่
- นักปฏิรูปยังคัดค้านการขายใบไถ่บาป การไถ่บาปคือการที่มนุษย์ผ่อนผันการลงโทษของบาป (การไถ่บาปถูกขายอ้างว่าเป็นการให้อภัยบาปและผู้คนซื้อใบไถ่บาปเพราะคิดว่าสามารถหลีกเลี่ยงการลงโทษในชีวิตรหลังความตายได้)
- นักปฏิรูปตั้งข้อสังเกตว่าทุกลำดับชั้นของคริสตจักรจงใจให้ผู้คนเชื่อว่าพวกเขาสามารถซื้อหนทางขึ้นสู่สวรรค์ได้

มาร์ติน ลูเทอร์ (Martin Luther) ลูเทอร์เริ่มการเคลื่อนไหวแห่งคริสต์ศตวรรษที่ 15
เรียกว่า การปฏิรูป (Reformation)

- ความขัดแย้งเริ่มขึ้นใน ค.ศ. 1517 ในวิตเทนเบิร์ก (Wittenberg) เยอรมนี ลูเทอร์ได้รู้เรื่องราวของเจ้าหน้าที่คริสตจักรที่ขายใบไถ่บาปเพื่อหาเงินให้กับวิหารเซนต์ปีเตอร์ในกรุงโรม ลูเทอร์ไม่เห็นด้วยและเขียนข้อพิพาททั้งหมดที่มีคริสตจักรในญัตติ 95 ข้อของเขา
-
- ญัตติเหล่านั้นเป็นแนวความคิดที่ลูเทอร์ต้องการที่จะอภิปรายในที่สาธารณะ เช่น ในขณะที่กำลังขายใบไถ่บาป แนวความคิดของลูเธอร์ มีดังต่อไปนี้:
- •พระคัมภีร์เป็นแหล่งเดียวของความจริงทางศาสนา
- •ผู้คนไม่จำเป็นต้องมีพระสงฆ์คริสต์ในการตีความพระคัมภีร์
- •การรอดพ้นจากบาปจะได้รับด้วยความเชื่อมั่นในพระเยซูเท่านั้น
- ญัตติ 95 ข้อของลูเทอร์ท้าทายอำนาจคริสตจักรโดยตรง ตามตำนาน ลูเธอร์ได้ตีตญัตติของเขาไว้ที่ประตู Castle Church ซึ่งใช้เป็นกระดานติดคำแถลงการณ์ของเมือง อย่างไรก็ตาม นักวิชาการเชื่อว่าลูเทอร์เพียงแค่ส่งญัตติไปให้เจ้าหน้าที่ระดับสูงของคริสตจักรเป็นสาส์นร้องทุกข์เกี่ยวกับการพฤติกรรมการขายใบไถ่บาป

ญัตติ 95 ข้อ ของมาร์ตินลูเทอร์

ความก้าวหน้า

- แนวความคิดของลูเทอร์เผยแพร่อย่างรวดเร็ว พระสงฆ์คริสต์ที่ชอบใจแนวความคิดของลูเทอร์ต่อคำสอนของเขา เหล่าผู้คนที่ไปโบสถ์ต่างพูดคุยเกี่ยวกับแนวความคิดใหม่ที่บ้านในถนนและในมหาวิทยาลัยตามลำดับ
- การพิมพ์ยังช่วยเผยแพร่แนวความคิดของลูเทอร์ กระบวนการพิมพ์ถูกกว่าและร้านพิมพ์ก็มีมากขึ้นทั่วไป นอกจากนี้ชาวยุโรปจะอ่านมากกว่าฟัง และโรงพิมพ์ก็ผลิตผลงานเพิ่มหลากหลายมากขึ้น
- เป็นเวลาหลายศตวรรษ พระคัมภีร์ได้รับการตีพิมพ์เป็นภาษาละตินอย่างเดียว
- โรงพิมพ์เริ่มผลิตพระคัมภีร์เป็นภาษาท้องถิ่น เป็นผลให้ผู้คนสามารถอ่านและแปลความหมายของพระคัมภีร์ด้วยตัวเอง การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นภัยคุกคามอำนาจของคริสตจักรคาทอลิก

- การพิมพ์บัญญัติ 95 ข้อ (Ninety - Five Thesis) ส่งผลต่อสังคมยุโรปยุค
นั้น สอดคล้องกับแนวคิดของนักปฏิรูปเช่น **จอห์น คาลวาง (John Calvin)**
กับบรรดานักมนุษยนิยม (Humanists)
- ในสมัยการฟื้นฟูศิลปวิทยา ที่ต้องการการเปลี่ยนแปลงทางความคิดบางอย่าง
ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของบรรดาชนชั้นกลาง ที่เพิ่มมาก
ขึ้น

ราฟาเอลศิลปินยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาชาวอิตาลีในภาพมีนักคิดชาวกรีกที่มีชื่อเสียงมากมาย
ตรงกลางภาพ เพลโตสวมซุตส์แดง (ซ้าย)
และอริสโตเติลสวมซุตส์น้ำเงิน (ขวา)

-
- เจ้าชาย เฟรเดอริก กษัตริย์แคว้นแซกโซนีได้อุปถัมภ์เขาไว้ และส่งเสริมการแปลคัมภีร์ไบเบิลเป็นภาษา เยอรมัน ทำให้ความรู้ด้านศาสนาแพร่หลายไปทั่ว นอกจากนี้เขา ได้ก่อตั้ง **นิกายลูเธอร์ (LUTHERANISM)** ซึ่งได้แพร่ขยายไปทั่วเยอรมนีและสแกนดิเนเวีย

- ค.ศ.1521 มาร์ติน ลูเธอร์ได้รับคำสั่งจากจักรพรรดิชาลส์ที่ 5 แห่งจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ ให้ไปเข้าประชุมสภาแห่งเวิร์ม (Diet of Worms) เขาถูกกล่าวหาจากจักรพรรดิว่า มีท่าทีเป็นปฏิปักษ์ต่อคริสต์ศาสนาและให้เป็นคนนอกศาสนา (การบัพพาชนียกรรม)

(กระแสของการปฏิรูปศาสนาของมาร์ติน ลูเธอร์ส่งผลต่อสังคม รวมถึงชาวนาที่ต่อต้านการเก็บภาษี(Peasants' War)แต่ในที่สุดรัฐสามารถปราบปรามกบฏชาวนาในที่สุด)

- หลังจากนั้น กษัตริย์แคว้นต่างๆของเยอรมันได้แตกแยกออกเป็นสองฝ่าย ได้แก่
 - 1. ฝ่ายเจ้าผู้ครองแคว้นทางเหนือ ซึ่งสนับสนุน มาร์ติน ลูเทอร์
 - 2.ฝ่ายเจ้าผู้ครองแคว้นทางใต้ ซึ่งสนับสนุนคริสตจักรโรมันคาทอลิกที่กรุงโรม
-
- ทำให้เกิดสงครามกลางเมืองขึ้นใน ค.ศ.1546 ในที่สุดก็มีการสงบศึก โดยการทำสนธิสัญญาสันติภาพแห่งออกซ์บวร์ก (Peace of Ausburg) ในค.ศ.1555โดยให้ทางเจ้าชายเยอรมันและแคว้นของพระองค์มีสิทธิ์ที่จะเลือกนับถือนิกายลูเทอร์หรือนิกายโรมันคาทอลิกได้

จักรพรรดิชาลส์ที่ 5 (Charles V) (ค.ศ.1519 – 1556)

หรืออาจเรียกว่า จักรพรรดิคาร์ลที่ 5(Karl V)

- จักรพรรดิคาร์ลที่ 5(Karl V) ทรงเป็นจักรพรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ และทรงเป็นกษัตริย์แห่งราชวงศ์ฮับบูร์กของสเปน ในพระนามพระเจ้าชาร์ลที่ 1 แห่งสเปน

จักรพรรดิชาลส์ที่ 5 (**Charles V**) (ค.ศ.1519 — 1556)

เป็นจักรพรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์และกษัตริย์ของออสเตรีย สเปนและอเมริกา
สเปน ในประเทศเยอรมนี

เจ้าชายแห่งนิกายลูเทอแรนทำสงครามกับจักรพรรดิชาลส์ที่ 5

ในที่สุด เจ้าชายนิกายลูเทอแรนและคาทอลิกแห่งเยอรมนีประชุมกันใน ค.ศ.
1555 และตกลงทำสนธิสัญญาสันติภาพคือ

สันติภาพออกซ์บวร์ก (Peace of Augsburg)

เจ้าชายโปรเตสแตนต์แห่งเยอรมัน คุกเข้าเฝ้าพระเจ้าจักรพรรดิคาร์ลที่ 5
แห่งจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์
(ผู้พยายามแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคาทอลิกและโปรเตสแตนต์)

จักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ (Holy Roman Empire)

- เป็นกลุ่มดินแดนหลายชาติพันธุ์ในยุโรปกลาง ในสมัยยุคกลาง จนถึงค.ศ.1806 มีดินแดนที่ใหญ่ที่สุดของจักรวรรดิ คือ เยอรมนี (แม้จะรวมอิตาลี และอาณาจักรเบอร์กันดี)

พระเจ้าเฮนรีที่ 8 แห่งอังกฤษทรงแตกหักกับคริสตจักรคาทอลิก

- การปฏิรูปในประเทศอังกฤษเริ่มขึ้นเมื่อกษัตริย์เฮนรีที่ 8 (King Henry VIII) ต้องการหย่าจากแคเธอรีนแห่งอารากอน (Catherine of Aragon) แต่สมเด็จพระสันตะปาปาจะไม่อนุญาต เป็นผลให้กษัตริย์เฮนรีปฏิเสธที่จะยอมรับคริสตจักรคาทอลิก

กษัตริย์เฮนรีก่อตั้งคริสตจักรแห่งอังกฤษหรือคริสตจักรแองกลิคัน (Anglican Church) คริสตจักรนี้รักษาความเชื่อแบบคาทอลิกไว้มากที่สุด แต่ปฏิเสธอำนาจของสมเด็จพระสันตะปาปา พระมหากษัตริย์ของอังกฤษทำหน้าที่เป็นประมุขของคริสตจักรแองกลิคัน

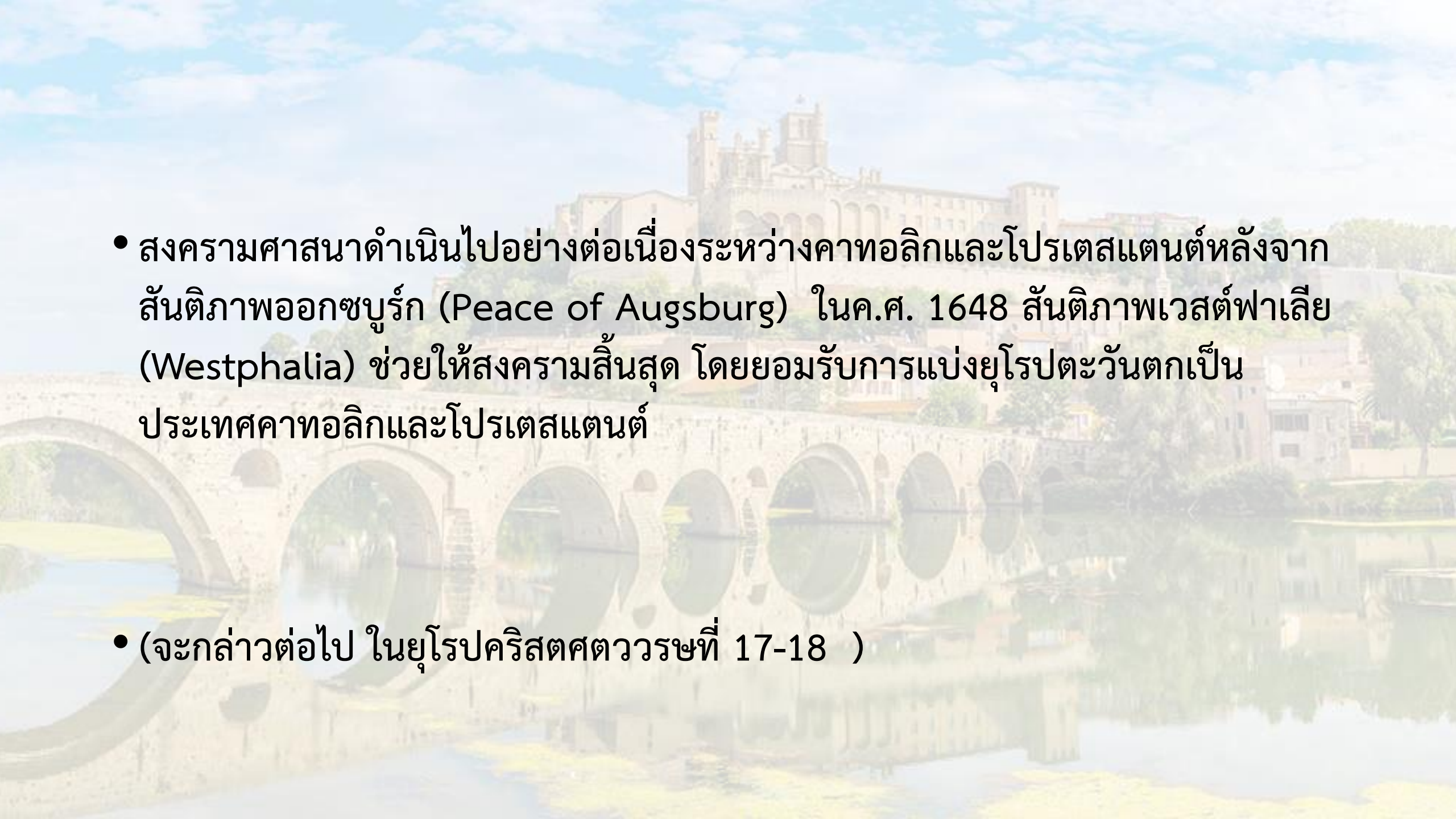
ข้อสังเกต

- พระสันตะปาปาประกาศบัพพาชนียกรรมพระเจ้าเฮนรีที่ 8 พระเจ้าเฮนรีที่ 8 จึงออกประกาศกฎหมายใหม่ (Act of Supremacy) สถาปนาอัครมุขมณฑลอังกฤษ (Church of England) หรืออาจเรียกว่า แองกลิคัน
- โดยที่พระเจ้าเฮนรีเองยังทรงปฏิบัติพระองค์ตามแนวแคทอลิก แต่กษัตริย์พระองค์ต่อๆ มา ทรงประกาศพระองค์เป็นโปรเตสแตนต์

สงครามศาสนา

- การปฏิรูปคือการแบ่งศาสนาคริสต์ตะวันตกออกเป็นศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกและนิกายโปรเตสแตนต์ เป็นเวลาหลายร้อยปีที่ผ่านมา

ชาวคริสต์ทั้งหมดในยุโรปตะวันตกนับถือนิกายคาทอลิก ประมาณคริสต์ศักราช 1700 ยุโรปถูกแบ่งออกตามสายทางศาสนาและไม่เคยตกอยู่ภายใต้อำนาจนิกายเดียวอีกเลย

-
- สงครามศาสนาดำเนินไปอย่างต่อเนื่องระหว่างคาทอลิกและโปรเตสแตนต์หลังจากสนธิสัญญาออกซบวร์ก (Peace of Augsburg) ในค.ศ. 1648 สนธิสัญญาเวสต์ฟาเลีย (Westphalia) ช่วยให้สงครามสิ้นสุด โดยยอมรับการแบ่งยุโรปตะวันตกเป็นประเทศคาทอลิกและโปรเตสแตนต์

- (จะกล่าวต่อไป ในยุโรปคริสต์ศตวรรษที่ 17-18)

ความรู้เพิ่มเติม

(การเปลี่ยนแปลงจากความขัดแย้งทางศาสนานำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในเวลาต่อมา)

ความสามารถของกษัตริย์แห่งฝรั่งเศสและเจ้าหน้าที่รัฐช่วยให้ฝรั่งเศสรับหน้าที่แทนสเปนในการเป็นผู้นำอำนาจคาทอลิกในยุโรป

ประเทศโปรเตสแตนต์ เช่น อังกฤษ ฮอลแลนด์ และต่อมา รัสเซีย (เป็นราชอาณาจักรเยอรมันระหว่างปี ค.ศ. 1701 ถึงปี ค.ศ. 1918 และตั้งแต่ปี ค.ศ. 1871 เป็นรัฐเอกของจักรวรรดิเยอรมนีมีเนื้อที่สองในสามของจักรวรรดิเยอรมนีทั้งหมด ซึ่งราชอาณาจักรมาจากแคว้นรัสเซียแต่ศูนย์กลางอำนาจอยู่ที่บรานเดนบวร์ก

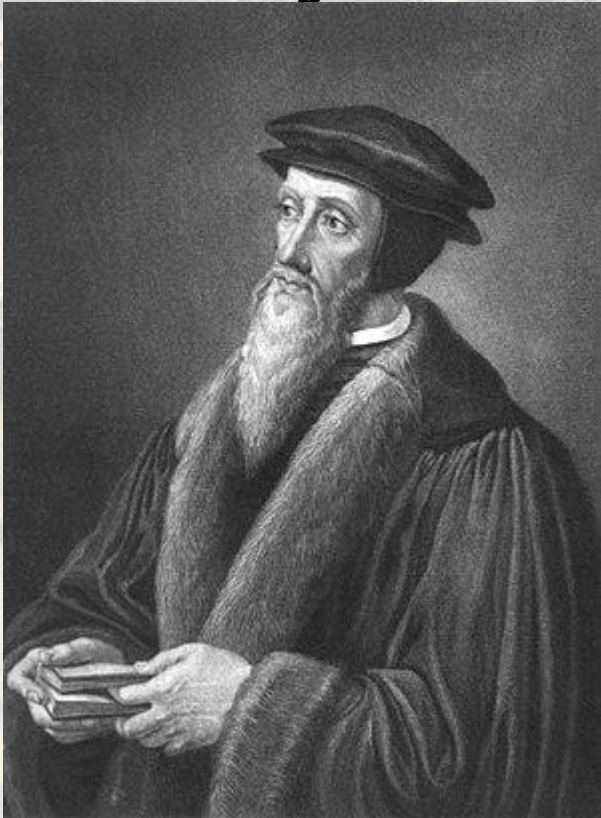
ปัจจุบันอาณาเขตของแคว้นนี้อยู่ในประเทศเยอรมนี โปแลนด์ และเมืองคาลิงกราด ของรัสเซีย ได้รับอำนาจ พวกเขาจะกลับมาสู่ความขัดแย้งกับคาทอลิกสเปนและฝรั่งเศสอีกครั้ง ในที่สุดการเปลี่ยนแปลงทางศาสนาของยุโรปได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในทวีปอเมริกา

จักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์

- จักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ (Holy Roman Empire) เป็นกลุ่มดินแดนหลายชาติพันธุ์ในยุโรปกลาง
- ในสมัยยุคกลาง จนถึงค.ศ.1806 มีดินแดนที่ใหญ่ที่สุดของจักรวรรดิ คือ เยอรมนี (แม้จะรวมอิตาลี และอาณาจักรเบอร์กันดี)

นิกายคาลวาง

- ค.ศ.1538 จอห์น คาลวาง(Jean Calvin) เดินทางไปเจนีวา (Geneva) พิมพ์ "Institutes of The Christian Religion" เป็นการเริ่มนิกายคาลวาง

ความขัดแย้งทางศาสนาที่สำคัญ

- ค.ศ.1545 ฝ่ายคาทอลิกจัดประชุมที่เทรนต์ (Council of Trent) เป็นการเริ่มการปฏิรูปศาสนาฝ่ายคาทอลิก ทำให้เป็นการเพิ่มกระแสต่อต้านโปรเตสแตนต์รุนแรงขึ้น
- ค.ศ.1555 มีการทำสัญญาสันติภาพออกซเบิร์ก (Peace of Augsburg) ยุติความขัดแย้งระหว่างคาทอลิกกับโปรเตสแตนต์ภายในราชอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์
- ค.ศ.1559 มีการสถาปนา Huguenots ในฝรั่งเศส
- ค.ศ.1560 จอห์น น็อกซ์ (John Knox) ตั้งนิกายคาลวางในสกอตแลนด์
- ค.ศ.1562- 98 ชาวคาทอลิกกับฮูเกอโนต์ทำสงครามกันในฝรั่งเศส
- ค.ศ.1598 พระเจ้าเฮนรี่ที่ 4 ของฝรั่งเศสออกประกาศแห่งนัต์ (Edict of Nantes) ให้สิทธิการนับถือศาสนาแก่พวกฮูเกอโนต์
- ค.ศ.1618-48 เกิดสงครามสามสิบปี (Thirty Years' War) จากการเริ่มการปฏิวัติในโบฮีเมียในจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ ต่อมาบานปลายเป็นสงครามยุโรปที่ต่อสู้กัน ระหว่างกองกำลังฝ่ายโปรเตสแตนต์ และคาทอลิก
- ค.ศ.1648 มีการทำสนธิสัญญาเวสฟาเลีย (Peace of Westphalia) ยุติสงครามสามสิบปี และเริ่มมีความพยายามในการให้มีเสรีภาพการนับถือศาสนาในยุโรป

จักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์

การสำรวจทางทะเล

- การสำรวจทางทะเลของยุโรปเริ่มต้นเมื่อ ค.ศ. 1450-1750 ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงเวลาใกล้เคียงกับยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการของยุโรป และต่างก็มีบทบาทสำคัญต่อประวัติศาสตร์ยุโรปในยุคใหม่ กล่าวได้ว่า การฟื้นฟูศิลปวิทยาการเป็นพื้นฐานสำคัญทำให้เกิดการสำรวจทางทะเล ซึ่งเป็น ผลให้ยุโรปเผยแพร่วัฒนธรรมของตนไปสู่ภูมิภาคอื่นๆ ของโลกได้ในเวลาต่อมา

สาเหตุของการสำรวจทางทะเล

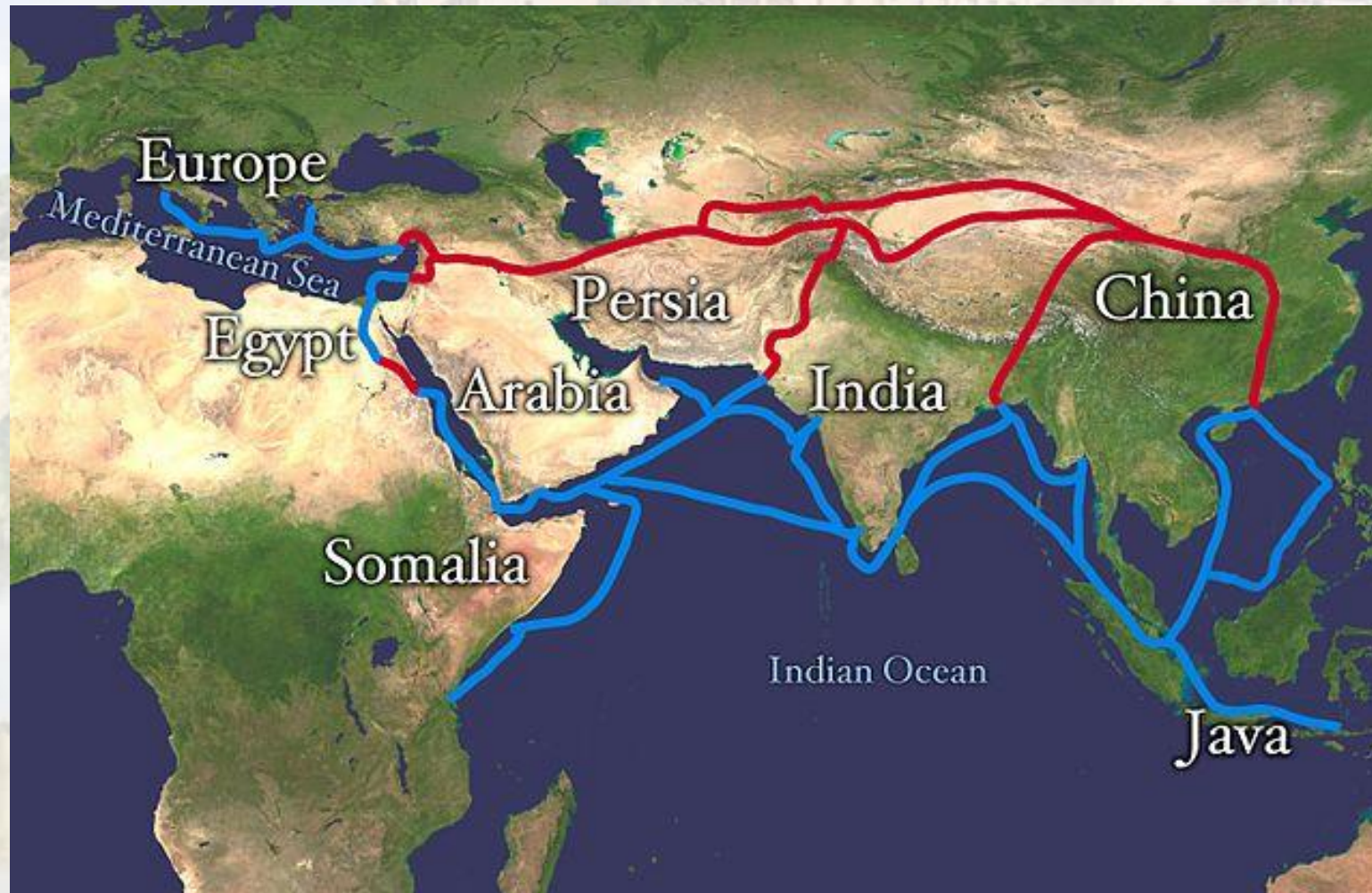
- 1. การมีวิทยาการที่ก้าวหน้า ในสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการ ชาวยุโรปได้เริ่มหันมาสนใจ ศึกษาสิ่งแวดลอมรอบๆ ตัว และผลจากการติดต่อกับโลกตะวันออกในสมัย สงครามครูเสด
- ความรู้ทางภูมิศาสตร์และแผนที่ของโตเลมี (PTOLEMY)
- ความรู้ในการใช้เข็มทิศและการพัฒนารูปทรง และขนาดของเรือให้แข็งแรงทนทาน ต่อสภาพลมฟ้าอากาศ สามารถที่จะเดินทางไกลได้ดีขึ้น ทำให้ชาติตะวันตก หลั่งไหลสู่โลกตะวันออกอย่างกว้างขวาง

- 2. แรงผลักดันทางด้านการค้า เมื่อพวกมุสลิมสามารถยึดครองกรุงคอนสแตนติโนเปิล และดินแดนจักรวรรดิไบแซนไทน์ได้ทั้งหมดใน ค.ศ. 1453 ทำให้การค้าทางบกระหว่างโลก ตะวันออกกับโลกตะวันตกหยุดชะงัก แต่สินค้าต่างๆ จากตะวันออก เช่น ผ้าไหม เครื่องเทศต่างๆ ยังเป็นที่ต้องการของตลาดตะวันตก ซึ่งหนทางเดียวที่พ่อค้าจะติดต่อค้าขายได้ก็คือ การติดต่อค้าขายทางทะเล ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสำรวจเส้นทางทางทะเล เพื่อหาเส้นทางติดต่อกับ ดินแดนต่างๆ ทางตะวันออก

- 3. แรงผลักดันทางด้านศาสนา เนื่องจากความคิดของผู้นำชาติต่างๆ ในขณะนั้น เห็น ว่าการเผยแพร่คริสต์ศาสนาเป็นกุศลอย่างมาก รวมทั้งต้องการแข่งขันกับชาวมุสลิมที่เข้ามาขยาย อิทธิพลอยู่ในขณะนั้น จึงสนับสนุนให้มีการค้นหาดินแดนใหม่ๆ และเผยแพร่คริสต์ศาสนาไป พร้อมกันด้วย

- 4. อิทธิพลของแนวคิดในสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการ แนวความคิดในสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา การ ทำให้ชาวยุโรปมุ่งหวังที่จะสร้างชื่อเสียงเกียรติยศและความต้องการที่จะเสี่ยงโชคเพื่อชีวิต ที่ดีกว่า ผลักดันให้ชาวยุโรปเกิดความกล้าหาญที่จะเผชิญกับสิ่งต่างๆ รวมทั้งความกระตือรือร้น ที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และรักการผจญภัย เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวยุโรปกล้าเสี่ยงภัยเดินทางสำรวจทางทะเล

เส้นทางการค้าโบราณ

โปรตุเกส

- ในคริสต์ศตวรรษที่ 15 เจ้าชายเฮนรี นาวิกราช (HENRY THE NAVIGATOR) พระอนุชาของพระเจ้าจอห์นที่ 1 (JOHN I) แห่งโปรตุเกส ได้จัดตั้งโรงเรียนราชนาวีเพื่อเป็น ศูนย์กลางการเรียนรู้เกี่ยวกับการเดินทาง ทะเล การใช้ เครื่องมือและเทคนิคการสร้างเรือ ซึ่งส่งผลให้ชาว โปรตุเกส สามารถค้นพบเส้นทางเดินเรือสู่ดินแดนทาง ตะวันออก

-

ความสำเร็จของโปรตุเกส

- บาร์โธโลมิว ไดแอส (BARTHOLOMEU DIAS) สามารถเดินเรือเลียบชายฝั่งทวีปแอฟริกาผ่านแหลม กูดโฮป (CAPE OF GOOD HOPE) ได้สำเร็จใน ค.ศ. 1488

แหลม กูดโฮป (CAPE OF GOOD HOPE) ปัจจุบัน

วาสโก ดา กามา (VASCO DA GAMA)

- วาสโก ดา กามา (VASCO DA GAMA) แล่นเรือตาม เส้นทางสำรวจของไดแอสจนถึงทวีปเอเชีย และสามารถขึ้นฝั่ง ที่เมืองกาลิกัต (CALICUT) ของอินเดียได้เมื่อ ค.ศ. 1498 ต่อมา ชาวโปรตุเกสสามารถ ควบคุมเมืองต่างๆ ทางชายฝั่งตะวันออก ของทวีปแอฟริกาและอินเดียทางชายฝั่งตะวันตก สามารถยึด เมืองกัว (GOA) ในมหาสมุทรอินเดียได้

- ในคริสต์ศตวรรษที่ 16 โปรตุเกสได้ขยายอำนาจมาจนถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเข้า ยึดครองมะละกา ทำให้บริเวณคาบสมุทรมาลายูและหมู่เกาะอินโดนีเซียตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของ โปรตุเกส

สเปน

- ค.ศ. 1492 คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส (CHRISTOPHER COLUMBUS) ชาวเมืองเจนัว (ประเทศอิตาลี) ซึ่งมีความเชื่อว่าโลกกลม ได้รับ การสนับสนุนจากกษัตริย์สเปนให้เดินทางข้าม มหาสมุทรแอตแลนติก เพื่อสำรวจเส้นทางเดินเรือ ไปประเทศจีน แต่เขาได้พบหมู่เกาะเวสต์อินดีสซึ่ง เป็นส่วนหนึ่งของทวีปอเมริกาใต้โดยบังเอิญใน ค.ศ. 1492 ซึ่งทำให้สเปนได้ครอบครองดินแดนส่วนใหญ่ ในอเมริกาใต้ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยแร่เงินและทองคำ ในเวลาต่อมา

คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส (CHRISTOPHER COLUMBUS)

ความขัดแย้งจากการสำรวจทางทะเล

- คริสต์ศตวรรษที่ 15 เป็นช่วงการแข่งขันอำนาจทางทะเลระหว่างโปรตุเกสและสเปนเพื่อหาเส้นทางไปหมู่เกาะอีสต์อินดีส (EAST INDIES) ซึ่งเป็นแหล่งเครื่องเทศและพริกไทย
- ใน ค.ศ. 1494 สันตะปาปาอเล็กซานเดอร์ที่ 6 (ALEXANDER VI) ได้ให้สเปนและโปรตุเกสทำ
- สนธิสัญญา ทอร์เดซีลัส (TREATY OF TORDESILLAS) กำหนดเส้นสมมติแบ่งโลกออกเป็น 2 ส่วน โดยสเปนมีสิทธิสำรวจและยึดครองดินแดนทางด้านตะวันตกของเส้นเมริเดียนที่ 51 ส่วนโปรตุเกสได้สิทธิทางด้านตะวันออกและนำไปสู่การสร้างจักรวรรดิทางทะเลของโปรตุเกสในเอเชีย

สันตะปาปาอเล็กซานเดอร์ที่ 6

(นักศึกษาสามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <https://www.britannica.com/biography/Alexander-VI>)

สนธิสัญญา ทอร์เดซีลัส (TREATY OF TORDESILLAS)

สนธิสัญญา ทอร์เดซีลัส (TREATY OF TORDESILLAS)

- โปรตุเกส “ได้รับ” ทุกอย่างนอกยุโรปทางตะวันออกของเส้นที่ 270 ลีก (League) ทำให้โปรตุเกสมีอิทธิพลในการควบคุมแอฟริกา, เอเชีย และทางตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปอเมริกา (บราซิล)
- ส่วนสเปนได้ทุกอย่างทางตะวันตกของเส้นแบ่งที่ระบุ ซึ่งส่วนใหญ่ยังคงเป็นดินแดนที่ยังไม่ได้รับการสำรวจที่มารู้จักกันต่อมาว่าเป็นทางด้านตะวันตกของทวีปอเมริกาและหมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิก

ภายหลังคริสต์ศตวรรษที่ 18 โปรตุเกสและสเปนทำสนธิสัญญาแบ่งพื้นที่บริเวณทวีปอเมริกา

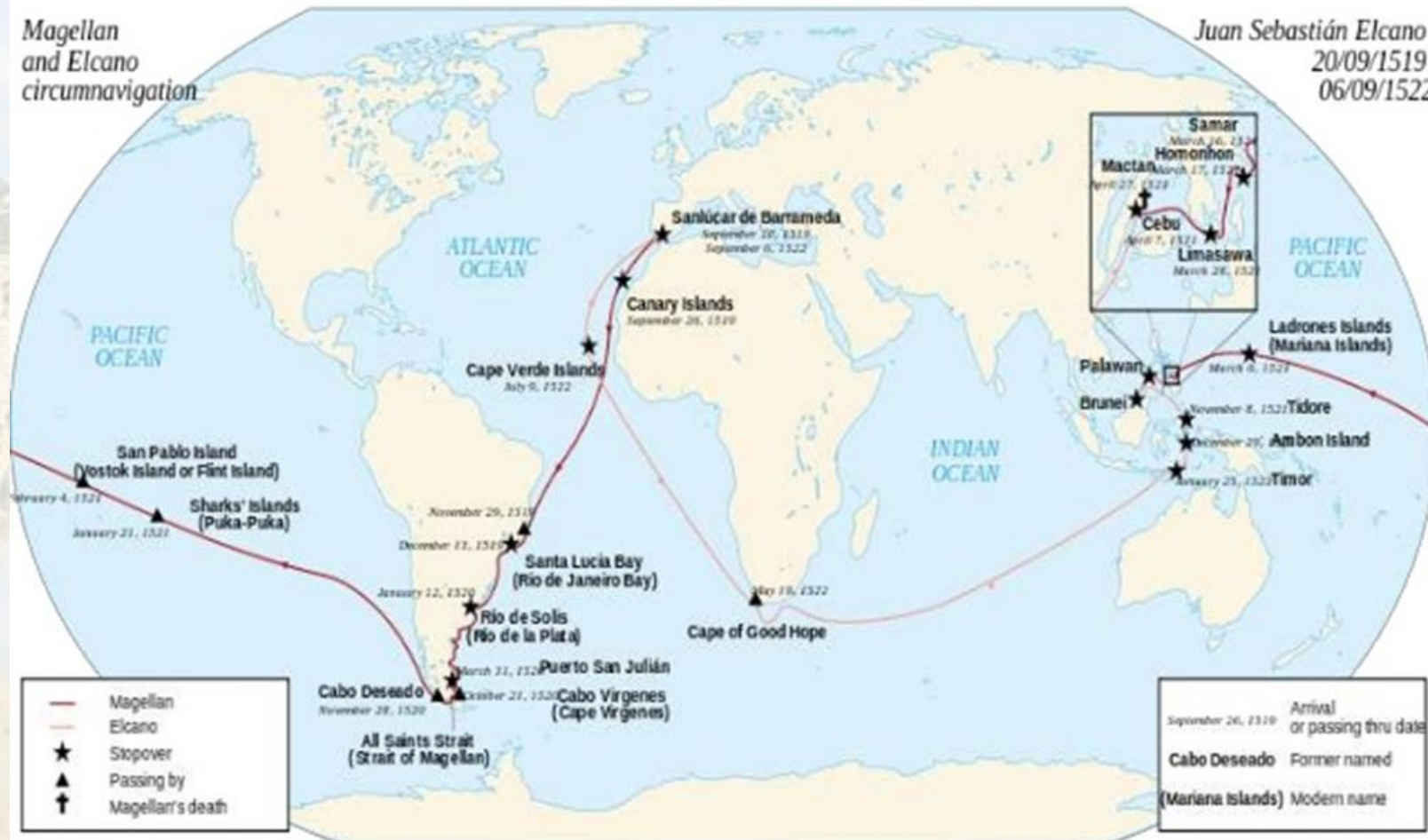
• สนธิสัญญามาดริด

- ค.ศ. 1750 โปรตุเกส และสเปน ทำสนธิสัญญามาดริด หลังจากที่โปรตุเกสและสเปนพยายามกำหนดเขตแดนระหว่างบราซิลกับอเมริกาของสเปนขึ้นใหม่ โดยยอมรับว่าการแบ่งเขตตามสนธิสัญญาตอร์เดซิยัสใน ค.ศ. 1494 นั้นได้ถูกแทนที่ไปแล้วและถือเป็นโมฆะ
- สนธิสัญญามาดริดฉบับนี้ สเปนมีสิทธิไปไต่ถามเหนือฟิลิปปินส์ในขณะที่โปรตุเกสจะได้ดินแดนแถบลุ่มน้ำแอมะซอน โปรตุเกสจะต้องสละอาณานิคมซากราแม็งตูทางฝั่งเหนือของริโอเดลาปลาตา (ปัจจุบันอยู่ในอุรุกวัย) แต่ก็จะได้รับดินแดนนิคมเยซุอิตทั้งเจ็ด (ปัจจุบันอยู่ในบราซิล)

Magellan-delCano Circumnavigation Route

Magellan
and Elcano
circumnavigation

Juan Sebastián Elcano
20/09/1519
06/09/1522

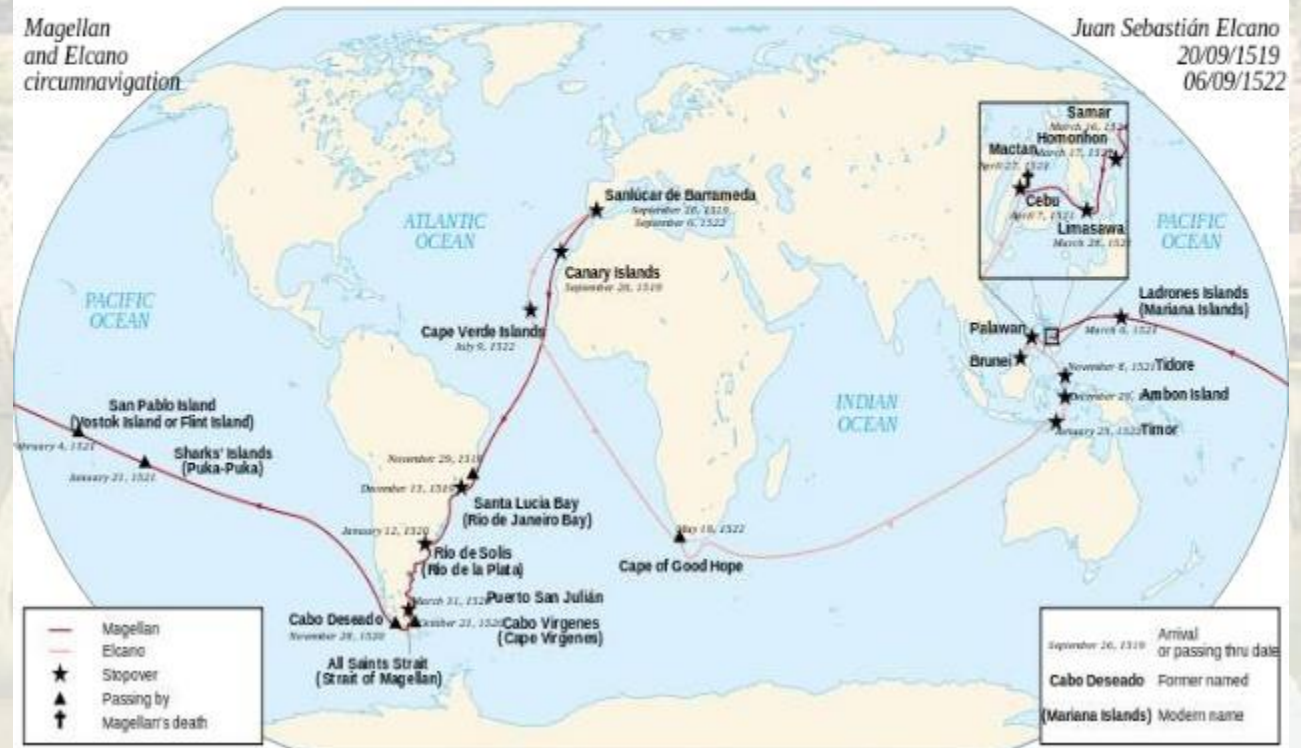
เฟอร์ดินันด์ แมกเจลลัน (FERDINAND MAGELLAN)

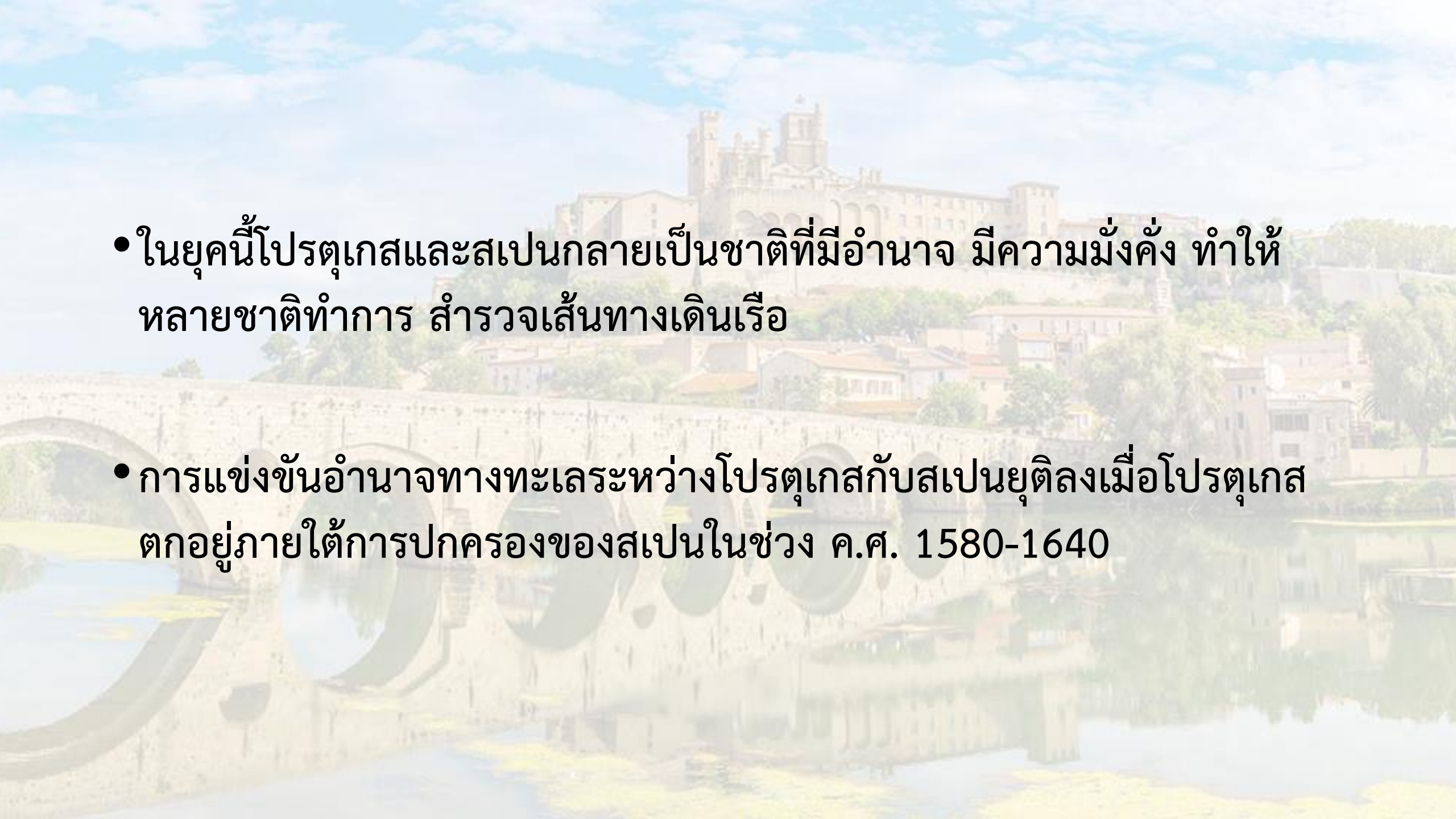
- ค.ศ. 1519 เฟอร์ดินันด์ แมกเจลลัน (FERDINAND MAGELLAN) นักเดินเรือชาวโปรตุเกส โดยความสนับสนุนจากกษัตริย์สเปน ได้เดินทางไปทางทิศตะวันตกของมหาสมุทรแอตแลนติกผ่านช่องแคบที่ภายหลังตั้งชื่อว่าแมกเจลลันทางตอนใต้ของทวีปอเมริกาใต้ ข้ามมหาสมุทรแปซิฟิก มายังทวีปเอเชีย
- (เขาถูกชาวพื้นเมืองฆ่าตายเมื่อพยายามเผยแพร่คริสต์ศาสนาที่เกาะฟิลิปปินส์ แต่ลูกเรือของเขาสามารถเดินทางกลับสเปนทางมหาสมุทรอินเดียได้สำเร็จใน ค.ศ. 1522 นับเป็นเรือ ลำแรกที่แล่นรอบโลกได้สำเร็จ)

เฟอร์ดินันด์ แมกเจลลัน (FERDINAND MAGELLAN)

Magellan-delCano Circumnavigation Route

-
- ในยุคนี้โปรตุเกสและสเปนกลายเป็นชาติที่มีอำนาจ มีความมั่งคั่ง ทำให้หลายชาติทำการสำรวจเส้นทางเดินเรือ
 - การแข่งขันอำนาจทางทะเลระหว่างโปรตุเกสกับสเปนยุติลงเมื่อโปรตุเกสตกอยู่ภายใต้การปกครองของสเปนในช่วง ค.ศ. 1580-1640

ฮอลันดา

- เดิมฮอลันดาเคยอยู่ใต้การปกครองของสเปน และทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลางในการค้า เครื่องเทศ
- จนกระทั่ง ค.ศ. 1581 ได้แยกตัวเป็นอิสระจากสเปน ทำให้สเปนประกาศปิดท่าเรือ ลิสบอนส่งผลให้ฮอลันดาไม่สามารถซื้อเครื่องเทศได้อีก
- ฮอลันดาจึงต้องหาเส้นทางทางทะเลเพื่อ ซื้อเครื่องเทศโดยตรง ในที่สุด กองทัพเรือของฮอลันดาก็สามารถยึดครองอำนาจทางทะเลใน ค.ศ. 1598 และได้จัดตั้งสถานีการค้าในเกาะชวา และจัดตั้งบริษัทอินเดียตะวันออกของฮอลันดา เพื่อ ควบคุมการค้าเครื่องเทศ

แผนที่ฮอลแลนด์

(ด้านซ้ายคืออาณาเขตในอดีต ด้านขวาคือแผนที่ปัจจุบัน)

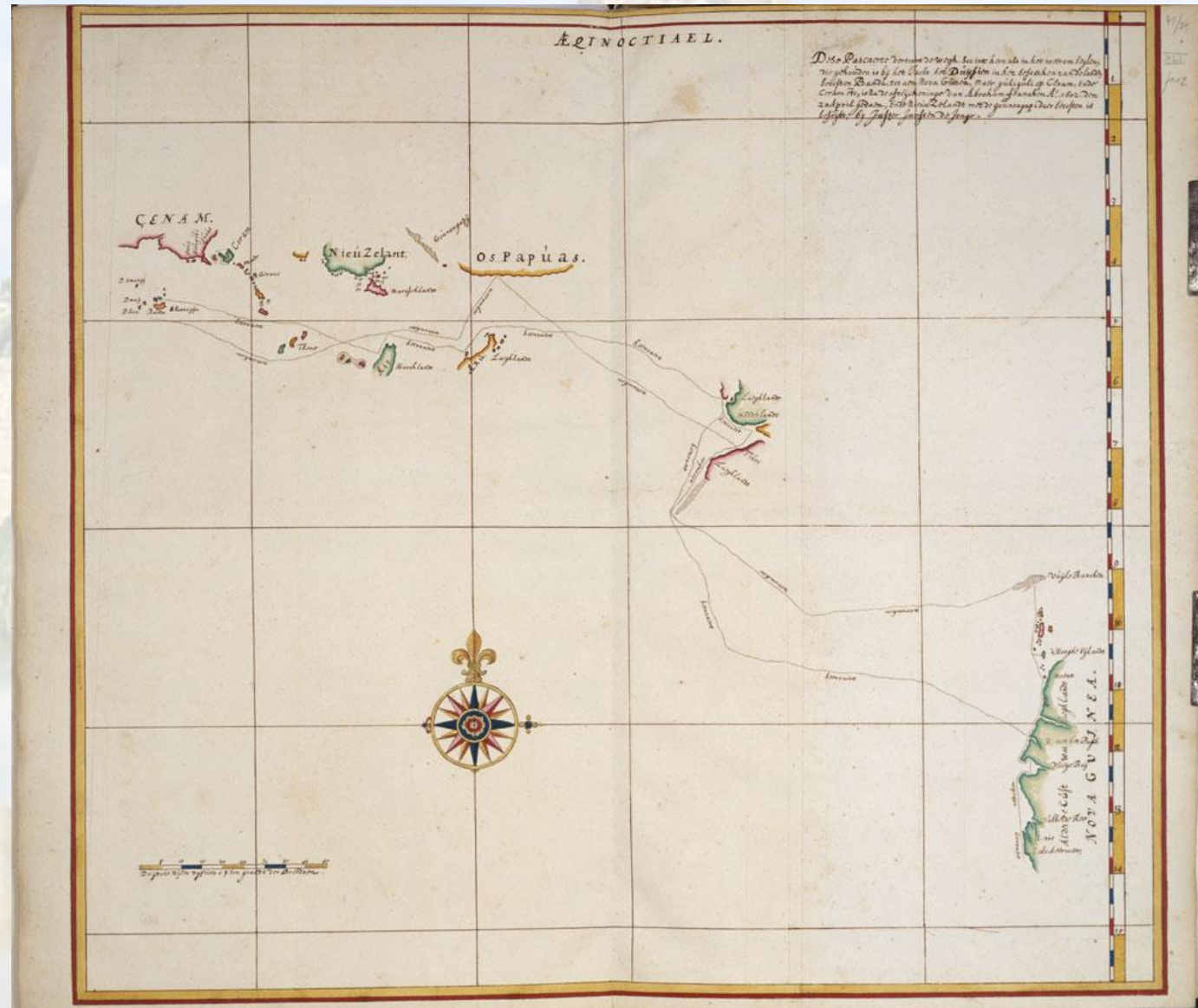

- ใน ค.ศ. 1605 เรือดุยเฟเกน (DUYFKEN) ของฮอลันดา ที่เป็นเรือค้นหาเกาะทองคำที่เชื่อว่า อยู่ทางทิศใต้และทิศตะวันออกของเกาะชวา ได้ค้นพบทวีปออสเตรเลียเป็นครั้งแรก และเรียก ทวีปนี้ว่า นิวฮอลแลนด์ (NEW HOLLAND)

- ในคริสต์ศตวรรษที่ 18 อังกฤษได้ครอบครองและ เรียกทวีปนี้ว่า ออสเตรเลีย ซึ่งมาจาก AUSTRALIS ในภาษากรีก แปลว่า ดินแดนทางซีกโลกใต้

1670 copy of a map drawn on board *Duyfken* during her voyage of discovery along the Australian coast in 1606 from the Atlas Van der Hem

อังกฤษ กับการขยายอิทธิพลทางทะเล

- ใน ค.ศ. 1588 กองทัพเรือของอังกฤษทำสงครามชนะกองทัพเรืออาร์มาดา (ARMADA) ของสเปนที่มีชื่อเสียงได้
- ทำให้อังกฤษขยายอิทธิพลสู่ดินแดนตะวันออก สามารถสลายอำนาจทางทะเลของโปรตุเกสและเข้าไปมีอำนาจและอิทธิพลในอินเดีย และเป็นคู่แข่งทางการค้ากับฮอลันดา

อังกฤษกับการขยายอำนาจทางทะเล

- ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 มีเพียงอังกฤษ ฮอลันดา และฝรั่งเศส แข่งขันกันมีอำนาจทางทะเลและ แสวงหาอาณานิคม ทั้งนี้ได้มีการทำสงครามกันหลายครั้ง
- ในที่สุดฮอลันดา ยังคงมีอำนาจแถบ มะละกาและควบคุมการค้าเครื่องเทศในหมู่เกาะเครื่องเทศต่อไป
- จนถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 อังกฤษกลับเป็นประเทศที่มีแสนยานุภาพกลางทะเลเหนือกว่าทุกชาติ โดยได้อาณานิคมในอินเดีย อเมริกาเหนือ และทวีปออสเตรเลียทั้งทวีป

กองเรืออังกฤษ

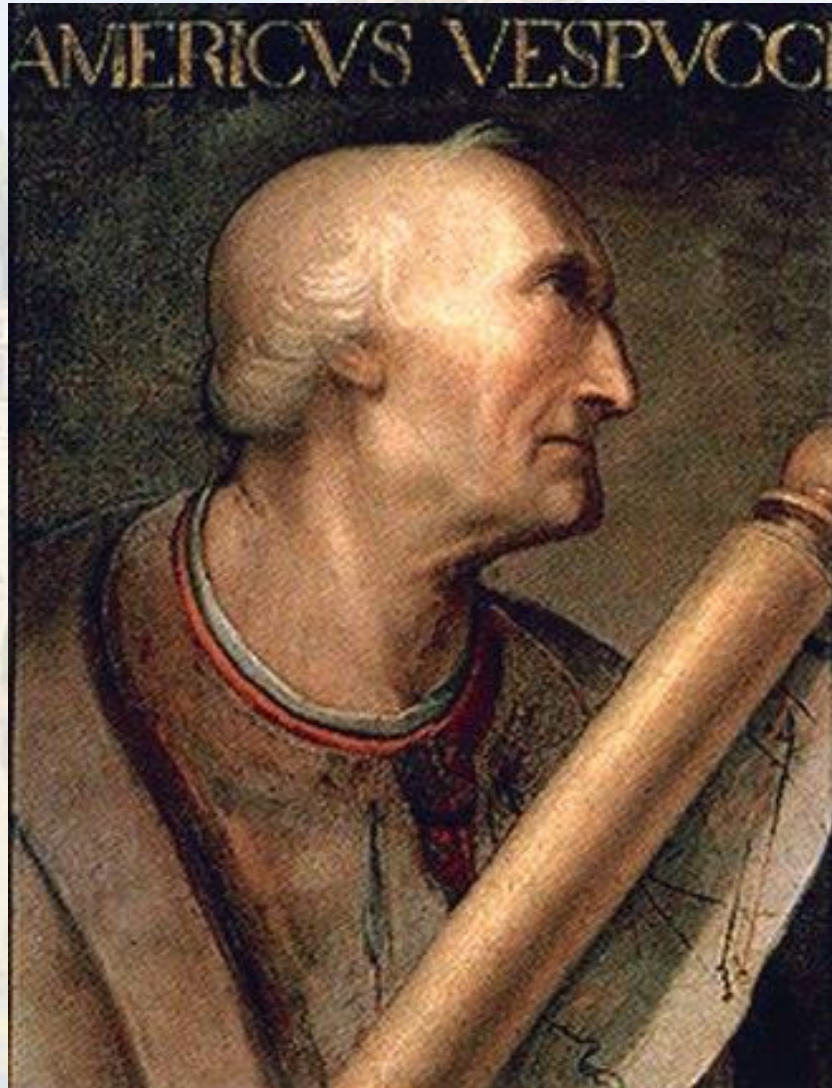
อังกฤษ ในยุคสำรวจทางทะเล

- ใน ค.ศ. 1497 กษัตริย์เฮนรีที่ 8 มีพระบรมราชานุญาตให้ จอห์น คาบอท (ค.ศ. 1450-1498) เดินทางสำรวจ
- ดังนั้นในวันที่ 2 พฤษภาคม คาบอทและคณะจำนวน 18 คน ออกเดินทางจากเมืองบริสตอล ประเทศอังกฤษ ด้วยเรือลำเล็กๆ ชื่อ “แมทธิว”
- เขาแล่นเรือไปทางเหนือไกลกว่าที่โคลัมบัสเคยไป ซึ่งออกนอกอาณาเขตของสเปน ในวันที่ 24 มิถุนายน คณะเดินทางก็มองเห็นแผ่นดิน โดยคาบอทเชื่อว่าเขาได้พบเกาะนอกชายฝั่งของทวีปเอเชีย และตั้งชื่อว่า "ดินแดนที่ค้นพบใหม่" (new found land) ซึ่งถือว่าเป็นการเดินทางสู่นิวฟันด์แลนด์ครั้งแรก ที่ได้รับการบันทึกไว้นับตั้งแต่สมัยที่ชาวกวีนีเจเดินทาง คาบอทได้เดินทางกลับสู่ประเทศอังกฤษเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม ค.ศ. 1497 และถึงแม้ว่าเขาจะไม่ได้นำเครื่องเทศหรือสมบัติใดๆ กลับไปด้วย แต่เขาก็เป็นคนแรกที่เดินทางสำรวจชายฝั่งอเมริกาเหนืออย่างจริงจัง

การค้นพบอเมริกา

- เส้นแบ่งเขตแดนโปรตุเกสและสเปนนั้นได้ลากผ่านมหาสมุทรแอตแลนติก โดยที่สเปนได้ดินแดนทางด้านตะวันตก รวมทั้งอเมริกา ส่วนบราซิลเป็นของโปรตุเกส ซึ่งได้ดินแดนแอฟริกาตะวันออก และอินเดีย
- *****แต่ด้วยเหตุที่ว่าไม่มีการวัดขนาดพื้นที่อย่างชัดเจน จึงยังคงมีข้อสงสัยเกี่ยวกับเส้นแบ่งเขตแดนที่แท้จริง*****
- ใน ค.ศ.1501 กษัตริย์มานูเอลที่ 1 แห่งโปรตุเกสจึงจัดส่งกองเรือเดินทางไปยังบราซิล โดยอเมริโก เวสปุสซี

อเมริโก เวสปุตตี Amerigo Vespucci

อเมริโก เวสปุสซี (Amerigo Vespucci)

- อเมริโก เวสปุสซี เขาเป็นหนึ่งในนักสำรวจกลุ่มแรกที่ รายงานว่าอเมริกาใต้นั้นเป็นทวีป ไม่ใช่แค่เกาะ โดยเขาขนานนามว่า "โลกใหม่" มีการทำแผนที่และขายสำเนาแผนที่ของเขาหลายฉบับ ให้แก่นักเขียนแผนที่ชาวเยอรมันชื่อมาร์ติน วาล์ดเซมุลเลอร์ ผู้ให้เกียรติเวสปุสซี โดยเขียนชื่อแรกของเขาลงในทวีปอเมริกาใต้ เมื่อวาล์ดเซมุลเลอร์ได้เขียนแผนที่นั้นใหม่ใน ค.ศ. 1507 ตั้งแต่นั้นมาทวีปที่อยู่ทางด้านใต้นี้จึงเป็นที่รู้จักกันในนาม "อเมริกา"

จบการบรรยาย

